

Sygn. akt II Ka 359/23

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 sierpnia 2023r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dariusz Półtorak
------------------------	-----------------------------

--	--

Protokolant:	st. sekr. sąd. Anna Sieczkiewicz
---------------------	---

przy udziale prokuratora Krzysztofa Cieplińskiego

po rozpoznaniu w dniu 10 sierpnia 2023 r.

sprawy **R. Z.**

oskarżonego z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k.

na skutek apelacji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Garwolinie

z dnia 22 lutego 2023 r. sygn. akt II K 692/22

wyrok utrzymuje w mocy;

zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. N. 516,60 zł (w tym 96,60 zł podatku VAT) tytułem wynagrodzenia za obronę wykonywaną z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

wydatki postępowania odwoławczego przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II Ka 359/23
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
CZĘŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

wyrok Sądu Rejonowego w Garwolinie z dnia 22 lutego 2023 r. w sprawie II K 692/22

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. Granice zaskarżenia**1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia**

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

2.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
---		-----	-----	-----	
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
-----	-----	-----	-----	-----	

2.2. Ocena dowodów

2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
-----	-----	-----

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów

<i>(dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</i>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu
-----	-----	-----

STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
1.	<p>obraży przepisów prawa materialnego, w zakresie dotyczącym kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu, a to art. 25 § 1 k.k. poprzez jego błędne zastosowanie polegające na dokonaniu przez Sąd I instancji niewłaściwej oceny okoliczności stanowiących podstawę zastosowania wobec oskarżonego kontratypu wynikającego z art. 25 § 1 k.k. i w konsekwencji uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu, podczas gdy wnikliwa i rzetelna ocena dowodów zgromadzonych w przedmiotowej sprawie, zwłaszcza opinia biegłego w zakresie rodzaju i mechanizmu powstania ran ujawnionych u pokrzywdzonego R. P., prowadzą do wniosku, że oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przestępstwa stypizowanego w art. 157 § 1 k.k., a jego zachowanie w ramach obrony było niewspółmierne w większym stopniu niż było to konieczne, co w konsekwencji</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>

	doprowadziło do wydania orzeczenia uniewinniającego	
Zwiążle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
<p>- na wstępie przypomnienia wymaga, że kontrola oceny dowodów zgromadzonych w sprawie i tym samym ustaleń faktycznych, podjętych na ich podstawie była już przedmiotem kontroli odwoławczej w sprawie II Ka 240/22. Sąd Okręgowy w pisemnym uzasadnieniu zasygnalizował rozważanie kontratypu obrony koniecznej, a postępowanie w niniejszej sprawie stanowiło odpowiedź na te wskazania.</p> <p>- uprzedzając zaś zasadniczą część niniejszych rozważań należy przypomnieć, że o zarzucie naruszenia prawa materialnego można mówić jedynie wówczas, gdy autor środka zaskarżenia nie podważa dokonanej przez sąd orzekający w sprawie oceny dowodów i dokonanych w oparciu o taką ocenę dowodów ustaleń faktycznych i wskazuje, że do prawidłowo ustalonego stanu faktycznego została przez sąd zastosowana niewłaściwa subsumcja (postanowienie SN z 18.11.2021 r., III KK 139/21, LEX nr 3333721).</p> <p>- z treści zarzutu oraz argumentacji przywołanej na jego poparcie w wywiedzionej przez prokuratora apelacji wynika, że obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu, tj. kontratypu z art. 25 § 1 kk polegała na wadliwym – w ocenie skarżącego – jego zastosowaniu,</p>		

w sytuacji gdy oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przestępstwa określonego w art. 157 § 1 kk, a nadto doszło z jego strony do przekroczenia granic obrony koniecznej, bowiem zastosował on sposób obrony niewspółmierny do niebezpieczeństwa zamachu. W przekonaniu apelującego Sąd meriti dowolnie ocenił dowody zgromadzone w sprawie, w następstwie czego dokonał błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia.

- odnosząc się zatem do tak ogólnie postawionych zarzutów, należy zaznaczyć, że

Sąd I instancji w sposób staranny i wnikliwy przeprowadził postępowanie dowodowe w sprawie, a wszelkie istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności zostały przez ów Sąd wszechstronnie zbadane, rozważone i wyjaśnione. Całokształt dowodów i okoliczności, ujawnionych w toku postępowania, w tym z opinii biegłego z zakresu medycyny sądowej, a propos uznanej za wiarygodną, stanowi wystarczającą podstawę do poczynienia bezbłędnych ustaleń faktycznych, pozwalających na przyjęcie, iż oskarżony działał w warunkach obrony koniecznej określonej w art. 25 § 1 kk

- treść opinii sądowo lekarskiej z k. 21 akt sprawy nie może wywołać oczekiwanych przez skarżącego skutków. Kodeks postępowania karnego nie przewiduje wartościowania dowodów, a zatem dowód nieosobowy jest tak samo ważny chociażby jak dowód osobowy. Należy podkreślić, że biegły nie wypowiedział się jednoznacznie odnośnie sposobu powstania

obrażeń u pokrzywdzonego, te zaś mogły zostać ustalone na gruncie art. 7 kpk w oparciu o inne dowody zgromadzone w sprawie np. o wyjaśnienia oskarżonego czy zeznania S. I.. W czasie gdy pokrzywdzony zamachiwał się by zadać oskarżonemu cios stłuczoną butelką, niekontrolowane lub kontrolowane ruchy blokowane przez oskarżonego mogły wywołać obrażenia stwierdzone u pokrzywdzonego.

- prokurator, negując ustalenia faktyczne zaskarżonego wyroku, nie przedstawia żadnych skutecznych argumentów, które mogłyby wzruszyć tok rozumowania Sądu I instancji. Prezentuje on jedynie własną, przeciwstawną interpretację ujawnionych dowodów, bazującą na wybiórczo wytypowanych fragmentach materiału dowodowego, które miałyby, w jego zamysle, wspierać przyjętą w środku odwoławczym linię oskarżenia. Rzecz w tym, że żaden z dowodów ujawnionych w sprawie, w tym również przytoczony przez apelującego fragment opinii biegłego nie wskazuje na to by doszło w tym przypadku do wzajemnej wymiany ciosów, w ramach swoistego pojedynku, czyli do dobrowolnego podjęcia walki wręcz, w sposób nie pozwalający na powoływanie się przez jednego z uczestników zajścia na bezkarne działanie w warunkach kontratypu z art. 25 § 1 kk. W szczególności, za przyjęciem powyżej zarysowanej wersji wydarzenia nie przemawiają, wbrew oczekiwaniom skarżącego, choćby wypowiedzi procesowe P. N., która to jak sama zeznała miała problem z obserwacją zdarzenia z uwagi na zaparkowane pod blokiem samochody czy D. K. z rozprawy z dnia 23 listopada

2022 r., bowiem potwierdził on swoją relację, zawartą na k. 78-79, kategorycznie zaprzeczając tej z k. 24v. Nadto skarżący, kontynuując ten wątek, przywołuje orzecznictwo SN i sądów powszechnych, które to w ocenie Sądu Okręgowego nie mają zastosowania w niniejszej sprawie, do czego szerzej Sąd Okręgowy ustosunkuje się w dalszej części uzasadnienia.

- nie ulega wątpliwości w świetle wyjaśnień oskarżonego, a także świadków D. K. i S. I., że oskarżony został zaatakowany przez pokrzywdzonego, który bez uprzedzenia i z zaskoczenia zadał mu cios w twarz na tyle silny, że oskarżony upadł na ziemię. Następnie kopał go. Wreszcie mając w ręku pustą butelkę po piwie, którą wziął z mieszkania P. N. (wszakże podczas spotkania towarzyskiego spożywany był alkohol, o czym świadczą zeznania D. K., a nawet pokrzywdzony przyznał się, że podczas zdarzenia był po jego wpływie), stłukł ją i chciał uderzyć oskarżonego w okolice szyi. Działanie R. P. stanowiło zatem bezpośredni i bezprawny zamach na dobro chronione prawem, którym w tym przypadku była nietykalność cielesna, a ogólniej mówiąc zdrowie i życie oskarżonego i biorąc pod uwagę rodzaj użytego narzędzia tzw. tulipana czy też atletyczną budowę pokrzywdzonego (vide zdjęcia zamieszczone na F.) dobra te były zagrożone w istotny, znaczny sposób. Takie bezprawne i bezpośrednie działanie upoważniało oskarżonego do przeciwstawienia się mu. Oskarżony nie tylko miał prawo do odparcia bezprawnego zamachu, ale i wręcz był zmuszony do podjęcia działań obronnych przed kolejnymi

ciosami, które zamierzał zadać mu pokrzywdzony. Wbrew twierdzeniu skarżącego, w realiach sytuacyjnych przedmiotowej sprawy nie ma jakichkolwiek podstaw do uznania, że charakter podjętych przez oskarżonego działań obronnych był niewspółmierny do intensywności zamachu i że przyjęty przez niego sposób obrony nie był konieczny do skutecznego odparcia ataku. W jakimkolwiek zakresie nie można w tym przypadku uwzględnić, na niekorzyść oskarżonego, takich eksponowanych w apelacji okoliczności, jak podjętych czynności obronnych, które według skarżącego miały wskazywać na wzajemną wymianę ciosów, czy też doznanych wskutek tych działań obrażeń pokrzywdzonego. Autor apelacji zdaje się nie dostrzegać znacznej dysproporcji sił wynikających z wieku uczestników zajścia. Nadto, iż pokrzywdzony posiadał zdecydowaną przewagę nad oskarżonym, gdyż nie mógł uwolnić się spod jego ucisku, uniemożliwiając mu powstanie. Doznane przez pokrzywdzonego obrażenia wynikały z intensywności i gwałtowności własnych zachowań agresywnych, jakie podjął w stosunku do oskarżonego. Poza tym oskarżony niezwłocznie zakończył zadawanie ciosów po tym jak pokrzywdzony zaprzestał ataku na niego, tj. kiedy zagrożenie życia oskarżonego przestało mieć charakter bezpośredni. Do tej pory pokrzywdzony, pomimo zadania mu kilku ciosów, nie przerywał ataku na oskarżonego. Nie można w takim przypadku oczekiwać od oskarżonego, jak to oczekuje skarżący, aby przy dynamice zdarzenia, mógł kontrolować w pełni swoje działania i ruchy oraz miał pełne pole obserwacji, skoro konsekwentnie chciano ugodzić

go szklaną, stłuczoną butelką, a nadto by podejmował skalkulowane na chłodno, racjonalnie wyważone decyzje, a tym samym, by spodziewając się kolejnych prób zadania ciosów ze strony pokrzywdzonego – po zadaniu uprzednio uderzenia w wyniku którego upadł na ziemię, następnie kopnąć i chęci ugodzenia szklaną, stłuczoną butelką – powstrzymywał i racjonalizował swoje działania obronne, w celu dokonania oceny, czy nie mogą one spowodować negatywnych konsekwencji u napastnika. W realiach niniejszej sprawy, tego rodzaju postawa pozostawałaby w sprzeczności z prawem do skutecznej obrony gwarantowanym przez art. 25 § 1 kk. Mając na uwadze dysproporcję siły pomiędzy uczestnikami zdarzenia, determinację działania pokrzywdzonego oraz realne niebezpieczeństwo utraty zdrowia i życia przez oskarżonego, przyznać należy rację Sądowi I instancji, że oskarżony nie miał możliwości podjęcia obrony mniej drastycznej w skutkach dla pokrzywdzonego. Zaatakowany co prawda powinien wybierać najmniej drastyczne ze skutecznych środków i sposobów obrony o ile ma możliwość wyboru. W realiach rozpoznawanej sprawy oskarżony takiej możliwości wyboru nie miał. Bronił się zatem najskuteczniejszym i dostępnym mu środkiem. Podkreślić jednocześnie należy, iż dla właściwej oceny zachowania sprawcy decydujące znaczenie ma ocena zachowania się osoby atakującej w całym przebiegu zdarzenia, a nie tylko w tym fragmencie, który bezpośrednio łączył się z zadaniem ciosu eliminującego przeciwnika. Zgodnie z dominującymi poglądami judykatury, osoba bezprawnie zaatakowana nie ma obowiązku

ustępowania przed atakiem, w szczególności ratowania się ucieczką, ukrywania się przed napastnikiem lub "znoszenia napaści ograniczającej jej swobodę" (wyrok SN z dnia 4 lutego 1972 r., IV KR 337/71, OSNKW 1972, Nr 5, poz. 83 i z dnia 30 września 1975 r., VI KRN 39/75, OSNKW 1976, Nr 2, poz. 23; por. też wyrok SA w Krakowie z dnia 20 marca 1996 r., II AKa 34/96, Orz. Prok. i Pr. 1997, Nr 1, poz. 15). Zdaniem Sądu Okręgowego zamiarem oskarżonego nie było spowodowanie śmierci czy obrażeń ciała pokrzywdzonego, bowiem chciał w pierwszej kolejności chronić siebie. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że zamach trwał stale i nieprzerwanie, ponadto, nie sposób stwierdzić, by podjęcie obrony przez oskarżonego było przedwczesne lub spóźnione. Gdyby jego celem była chęć wyrządzenia krzywdy (odwetu), to z pewnością zadałby uderzenie jeszcze po zaprzestaniu agresji pokrzywdzonego. Oskarżony podjął obronę tuż po tym, jak pokrzywdzony go zaatakował, trudno w zaistniałych okolicznościach wskazać na inną możliwość obrony przed młodszym, silniejszym i agresywnym mężczyzną, biorąc pod uwagę, że był on w posiadaniu narzędzia, który okazał się być jedynym skutecznym środkiem na powstrzymanie napastnika.

- Sąd Okręgowy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie aprobuje stanowisko Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wskazujące, iż Sąd uniewinnia, na podstawie art. 25 § 1 k.k., tego, kto swym działaniem wypełnił znamiona czynu kwalifikowanego przez prawo karne ale musiał tak

postąpić, jeśli w sytuacji nagłej, dynamicznej, trudno kontrolowanej, niebezpiecznej, podjął możliwe kroki, zastosował dostępne środki, by odeprzeć bezpośredni, bezprawny zamach (wyrok SA w Warszawie z 11.10.2017 r., II AKa 231/17, LEX nr 2396873).

- wracając do wątku wzajemnej wymiany, pomiędzy oskarżonym, a pokrzywdzonym słów powszechnie uznanych za obelżywe, to skarżący nie kwestionuje, że wzajemne wyzwiska zostały zapoczątkowane i sprowokowane przez pokrzywdzonego. Natomiast skarżący zapomina, że oskarżony widząc, że pokrzywdzonego nie ma na balkonie, zerwał kontakt z P. N. i udał się do domu, o czym świadczą zeznania D. K. i zapewne całe zdarzenie zakończyłoby się na słownej utarczce gdyby nie agresywne, napastliwe zachowanie pokrzywdzonego, który zbiegł z balkonu i zadał cios niczego się nie spodziewającemu oskarżonemu. W przywołanych okolicznościach nie można twierdzić o zgodzie oskarżonego na podjęcie bójki, ani też prowokacyjnym zachowaniu, pomimo nawet tego, że z jego strony również padały względem P. N. i R. P. nieprzychylnie słowa. Z akt sprawy ujawnia się, że to pokrzywdzony najpierw podjął się słownej agresji względem oskarżonego, zaczął na niego krzyczeć, wyzywał go, a jego partnerka dążyła do konfrontacji pomiędzy nimi.

Wniosek

o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Garwolinie.

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

Zwięzłe o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.	
niezasadność zarzutu skutkowała niezasadnością wniosku.	

OKOLICZNOŚCI UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	PODLEGAJĄCE
1.	-----
Zwięzłe o powodach uwzględnienia okoliczności	
-----	-----
ROZSTRZYGNĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot utrzymania w mocy
cały wyrok Sądu Rejonowego w Garwolinie z dnia 22 lutego 2023 r. w sprawie II K 692/22	
Zwięzłe o powodach utrzymania w mocy	
zarzuty apelacji okazały się w całości bezzasadne, zaś Sąd Okręgowy nie dostrzegł, ażeby w sprawie zachodziły podstawy do zmiany wyroku na podstawie okoliczności podlegających uwzględnieniu z urzędu.	
5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot i zakres zmiany
-----	-----

Zwięzłe o powodach zmiany	
-----	-----

5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji		
5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia		
1.1.	-----	# art. 439 k.p.k.-----
Zwięzłe o powodach uchylenia		
-----	-----	
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięzłe o powodach uchylenia		
-----	-----	
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięzłe o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
-----	-----	
4.1.	-----	# art. 454 § 1 k.p.k.-----
Zwięzłe o powodach uchylenia		
-----	-----	

5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
-----	-----	
5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
-----	-----	-----
Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
II.	- w sprawie oskarżony reprezentowany był przez obrońcę ustanowionego z urzędu, zatem Sąd Okręgowy na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1184 z późn. zm.), a także § 17 ust. 2 pkt 4 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 18 z późn. zm.) uwzględnił wniosek obrońcy i zasądził od Skarbu Państwa na jego rzecz kwotę 516,60 zł (w tym 96,60 VAT) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oskarżonemu w postępowaniu odwoławczym.
III.	- wskutek utrzymania w mocy wyroku uniewinniającego oskarżonego od popełnienia zarzuconego mu czynu należało na podstawie art. 632 pkt 2 kpk w zw. z art. 634 kpk ustalić, że wydatki postępowania karnego związane z udziałem oskarżonego R. Z. ponosi Skarb Państwa.

PODPIS